

Scenariusz zajęć

II etap edukacyjny, zajęcia komputerowe

Temat: Podstawy prawa autorskiego w sieci

Treści kształcenia:

Zajęcia komputerowe:

1. Bezpieczne posługiwanie się komputerem i jego oprogramowaniem. Uczeń:
 - 1) komunikuje się z komputerem za pomocą ikon, przycisków, menu i okien dialogowych;
3. Wyszukiwanie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł. Uczeń:
 - 1) wyszukuje informacje w różnych źródłach elektronicznych (słowniki, encyklopedie, zbiory biblioteczne, dokumentacje techniczne i zasoby Internetu);
 - 2) selekcjonuje, porządkuje i gromadzi znalezione informacje;
 - 3) wykorzystuje, stosownie do potrzeb, informacje dostępne w różnych formatach;
 - 4) opisuje cechy różnych postaci informacji: tekstowej, graficznej, dźwiękowej, audiowizualnej, multimedialnej.
6. Wykorzystywanie komputera oraz programów i gier edukacyjnych do poszerzania wiedzy z różnych dziedzin. Uczeń:
 - 2) korzysta z zasobów (słowników, encyklopedii, sieci Internet) oraz programów multimedialnych (w tym programów edukacyjnych) z różnych przedmiotów i dziedzin wiedzy.
5. Rozwiązywanie problemów i podejmowanie decyzji z wykorzystaniem komputera. Uczeń:
 - 2) uczestniczy w pracy zespołowej, porozumiewa się z innymi osobami podczas realizacji wspólnego projektu, podejmuje decyzje w zakresie swoich zadań i uprawnień;
7. Wykorzystywanie komputera i technologii informacyjno-komunikacyjnych do rozwijania swoich zainteresowań, zastosowanie komputera w życiu codziennym, opisywanie zagrożeń i ograniczeń związanych z korzystaniem z komputera i Internetu. Uczeń:
 - 1) opisuje przykłady wykorzystania komputera i sieci Internet w życiu codziennym;
 - 3) przestrzega zasad etycznych i prawnych związanych z korzystaniem z komputera i Internetu, ocenia możliwe zagrożenia.

Język polski:

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:

- 1) sprawnie czyta teksty głośno i cicho;
- 2) określa temat i główną myśl tekstu;
- 3) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (autora, narratora, czytelnika, słuchacza);
- 6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 5) tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), pamiętnik i dziennik (pisane z perspektywy bohatera

literackiego lub własnej), list oficjalny, proste sprawozdanie (np. z wycieczki, z wydarzeń sportowych), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, ogłoszenie, zaproszenie, prosta notatka;
6) stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej (w tym wydziela akapity);
7) sporządza plan odtwórczy wypowiedzi (ramowy i szczegółowy);

Historia:

3. Ojczyzna. Uczeń:

1) wymienia i tłumaczy znaczenie najważniejszych świąt narodowych, symboli państwowych i miejsc ważnych dla pamięci narodowej;

26. Odrodzenie państwa polskiego. Uczeń:

3) zbiera informacje o zasługach dla państwa polskiego Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego.

Muzyka:

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Uczeń:

7) korzysta z multimedialnych źródeł muzyki i informacji o muzyce.

Cele zoperacjonalizowane:

Uczeń:

- Zna pojęcie prawa autorskiego
- Rozumie potrzebę przestrzegania praw autorskich
- Potrafi korzystać z zasobów internetowych

Nabywane umiejętności:

Uczeń:

- Potrafi z wyszukanych informacji wybrać te najwartościowsze
- Planuje pracę własną
- Aktywnie uczestniczy w zajęciach
- Odwołuje się do własnej wiedzy i doświadczenia
- Swobodnie korzysta z narzędzi nowych technologii, zarówno w kontekście rozwijania własnych zainteresowań, rozrywki, jak i nauki
- Zna i rozumie pojęcia: prawa autorskie, prawo cytatu, plagiat, piractwo komputerowe
- Potrafi zgodnie z prawem pobrać i opisać materiały pobrane z Internetu

Kompetencje kluczowe:

- Porozumiewanie się w języku ojczystym
- Kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne
- Kompetencje informatyczne
- Umiejętność uczenia się
- Kompetencje społeczne i obywatelskie
- Inicjatywność i przedsiębiorczość

Środki dydaktyczne:

- Komputery podłączone do Internetu
- Przykładowe materiały dydaktyczne na temat Narodowego Święta Niepodległości, obchodzonego 11 listopada
- Prezentacja multimedialna: „Przedmiot praw autorskich”
- Film (samouczek): „Legalne i etyczne posługiwanie się informacją”

Metody nauczania:

- Podające: pogadanka, pokaz
- Programowane: z użyciem komputera
- Praktyczne: ćwiczenia, praca w grupach

Formy pracy:

- Jednolita
- Zróżnicowana
- Zbiorowa
- Grupowa

Przebieg zajęć:

Etap przygotowawczy

Nauczyciel przygotowuje materiały, które uczniowie mogą legalnie wykorzystać do celów edukacyjnych. Może się też zapoznać z materiałami dotyczącymi praw autorskich, prawa cytatu, plagiatu, piractwa komputerowego, licencji, np. korzystając z następujących stron:

- <http://prawa.autorskie.eu.interia.pl/>,
- <http://dokumenty.e-prawnik.pl/akty-prawne/ustawy/ustawa-o -prawie-autorskim-i -prawach-pokrewnych-art-78-129.html>,
- <http://forumprawne.org/prawo-autorskie/31544-prawo-cytatu.html>,
- www.uplook.net/piractwo-komputerowe/piracka-muzyka,
- http://www.komputerpc.pl/artykuly/index.php?key=rozwin&id_artykułu=.

Etap wstępny

Uczniowie mają za zadanie przygotować plan obchodów 11 listopada – Narodowego Święta Niepodległości. Zanim przystąpią do pracy, muszą przygotować się do tego zadania w czasie krótkiej pogadanki.

Na podstawie zgromadzonych materiałów należy odpowiedzieć na następujące pytania:

- Co należy przygotować?
- Skąd wziąć materiały?
- Jakie materiały możemy pobrać z Internetu i na jakich zasadach?

Nauczyciel wyświetla uczniom i omawia prezentację dotyczącą praw autorskich.

Etap realizacji

Nauczyciel przeprowadza pogadankę, dla której punktem wyjścia ma być wcześniej sformułowane zadanie, a która ma dotyczyć tematu praw autorskich. Uczniowie proponują, co można przygotować w ramach obchodów tego święta. Nauczyciel zapisuje propozycje na tablicy. Przykładowe propozycje:

1. Gazetka:

- krótki opis wydarzeń (np.: „Rada Regencyjna przekazała władzę nad podległym jej wojskiem Józefowi Piłsudskiemu, co uznano później za datę odzyskania pełnej niepodległości”¹);
- notatka o Józefie Piłsudskim;
- krótka informacja o I wojnie światowej;
- zdjęcia;
- plakat.

2. Apel:

- wiersze;
- materiały tekstowe, np. przemówienia;
- tematyczna muzyka do słuchania;
- pieśni, które zaśpiewają uczniowie.

Nauczyciel inicjuje dyskusję na temat możliwości użycia materiałów umieszczonych w Internecie i zasad, na jakich można je wykorzystywać. Wyjaśnia uczniom, co podlega prawu autorskiemu – są to utwory (szczególne efekty pracy twórczej): fotograficzne, plastyczne, literackie, publicystyczne, naukowe, graficzne, programy komputerowe – wszystko, co jest wyrażone słowem, symbolami matematycznymi i znakami graficznymi; materiały audiowizualne, wzornictwo przemysłowe, utwory sceniczne, choreograficzne, sceniczno-muzyczne, pantomimiczne, architektoniczne, urbanistyczne, lutnicze.

Aby móc wykorzystać zdjęcia, plakaty, utwory muzyczne, należy podać ich autora i miejsce, skąd zostały pobrane. Jeśli chodzi o opisy wydarzeń, notki biograficzne itp., zawsze podajemy autora artykułu (o ile jest znany) lub źródło informacji.

Nie możemy pobierać całych artykułów, chyba że za zgodą autora, ale możemy umieszczać fragmenty z komentarzami, szczególnie: możemy używać cytatów (przytaczania fragmentów czyjejś pracy) jako uzupełnienia lub potwierdzenia naszych wypowiedzi. W całości możemy umieszczać krótkie utwory, takie jak: wiersze, opowiadania, historyjki oraz informacje prasowe. W cytacie nie możemy dokonywać żadnych zmian.

Możemy dokonać przeróbki pracy, adaptacji, ale wtedy podajemy swoje dane jako autora, a jeśli po prostu podpiszemy się pod czyjąś pracą lub jej fragmentem bez podania prawdziwego autora, popełnimy plagiat.

Następnie nauczyciel dzieli klasę na grupy. Rozdaje zadania: część osób przygotowuje materiały do gazetki, reszta opracowuje szczegółowy plan apelu ze wskazaniem materiałów,

¹ Źródło: www.wikipedia.pl, hasło: 11 listopada.

które powinny zostać użyte przy realizacji planu. W grupach wybierany jest lider, który rozdziela i koordynuje prace.

Uczniowie dbają o umieszczanie w materiałach odpowiednich podpisów (autor, źródło). Mogą korzystać z materiałów dostarczonych przez nauczyciela, pochodzących z zasobów szkolnych.

Gotowy plan można przedstawić nauczycielowi języka polskiego.

Informacje dla nauczyciela:

Na zajęciach należy odpowiedzieć na pytania:

- Co to są prawa autorskie?
- Jak zgodnie z prawem korzystać z dostępnych w Sieci materiałów – tekstów, zdjęć, filmów?
- Z czym kojarzy się słowo „plagiat”?
- Gdzie i jak szukać legalnych materiałów, z których możemy skorzystać?
- Jak podawać autorów i źródła, z których korzystamy?
- Jak podpisywać swoje zdjęcia, teksty?
- Co to jest prawo cytatu?
- Co to jest licencja, po co się jej używa?
- Kiedy warto korzystać z wolnych licencji i na czym to polega?

Etap końcowy

Następuje powtórzenie pojęć: prawa autorskie, cytaty, plagiat, piractwo komputerowe.

Uczniowie mogą także obejrzeć film, np.: „Moja praca domowa – Ania ściąga prace z Netu”, dostępny na stronie <http://www.321internet.pl/index.html>.

Nauczyciel przypomina, kiedy wolno i na jakich zasadach można pobierać i wykorzystywać materiały z Internetu.

Dodatkowo:

Uczeń zdolny może przygotować przemówienie na temat Narodowego Święta Niepodległości lub nagrać pieśń patriotyczną śpiewaną przez uczniów danej klasy (na zajęciach muzyki).

Zadania dotyczące wyszukiwania informacji powinny być uzgodnione z innymi nauczycielami, np. języka polskiego, historii, ponieważ mogą stanowić istotne wsparcie w nauczaniu tych przedmiotów, realizując jednocześnie podstawę programową zajęć komputerowych.

Słowa kluczowe:

prawa autorskie, prawo cytatu, plagiat, piractwo komputerowe, podpis elektroniczny